

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αφετηρία για τη σύνταξη του παρόντος ανθολογίου ήταν η διαπίστωση ότι για πολλούς σύγχρονους νέους η έννοια της μελλοντικής προοπτικής μοιάζει πολύ συγκεκριμένη και αόριστη, σχεδόν ισοδύναμη με μια παρακινδυνευμένη εγκατάλειψη στο άγνωστο. Εξασθενεί με άλλα λόγια η τόσο φυσική για τις νεαρές ηλικίες τάση να κινηθεί ο νέος προς κατευθύνσεις που δεν είναι χαραγμένες αδρά και που μερικές δεκαετίες πριν θα φάνταζαν ίσως στους συνομηλίκους του, σαν θελκτικές προκλήσεις.

Υπήρξε, πράγματι, μια εποχή όπου η αβεβαιότητα αντί να πτοεί τη νεολαία την ερέθιζε. Κι αν αυτή η παρατήρηση ηχεί κάπως νοσταλγική, είναι γιατί σήμερα γίνεται όλο και περισσότερο αισθητή η ανάγκη γι' αυτό το θάρρος και την έξαρση που μόνο από τις γενιές τις λιγότερο κουρασμένες από τους υπολογισμούς, τις προφυλάξεις και τη συνεχή καταμέτρηση των προσωπικών εσόδων και εξόδων μπορεί να έρθει. Εξ ορισμού εκείνοι που βρίσκονται έξω απ' αυτή τη «λογιστική» λογική είναι ικανοί να ριχτούν στο μέλλον πιο ορμητικά, κι αυτό καθόλου δεν σημαίνει απερίσκεπτα. Όποιος κυριαρχείται από ζέση για κάτι δεν είναι αναγκαστικά τυφλός στις συνέπειες που μπορεί να έχει η δράση του. Αλλά μήπως η πρώτη συνέπεια που θα 'πρεπε να υπολογιστεί εδώ δεν είναι αυτή που αφορά τις διαθέσεις του, την όρεξή του για τη ζωή, τις δυνατότητές του; Εάν ληφθούν αυτά υπόψη, τότε έχει κανείς την υποχρέωση να δράσει. Να δράσει χωρίς να σκεφτεί υπερβολικά πάνω στις πιθανότητες της επιτυχίας, του ορθού ή λάθους, της παρεμβολής απρόοπτων κτλ. Αυτό λέγεται δημιουργικό ξεκίνημα. Μια κίνηση προς ένα σκοπό που δεν έχει πάρει ακόμη πλήρη μορφή, κι ωστόσο αρκεί για να δίνει στην κίνηση νόημα.

Το πρόβλημα σήμερα βρίσκεται ακριβώς στο ότι ένα μεγάλο τμήμα της νεολαίας αναζητεί αυτό το νόημα σαν να 'ναι ένα «αντικείμενο» κάπου τοποθετημένο, ή για να μιλήσουμε την τρέχουσα γλώσσα σαν ένα είδος «πακέτου». Παλαιότερα οι φιλόσοφοι ονόμαζαν το φαινόμενο αυτό πραγματοποίηση. Είναι η μετατροπή μιας ενέργειας σε πράγμα, δηλαδή σε κάτι συντελεσμένο, με καθορισμένες ιδιότητες, που μπορεί κανείς να χειριστεί εφ' όσον κατατοπιστεί γι' αυτές. Εδώ όμως πρόκειται για τον ίδιο τον εαυτό. Πώς να αποκρυσταλλωθεί σε πράγμα ο εαυτός;

Πώς να κλειστεί σε μια τυποποιημένη συσκευασία το νόημα της ίδιας του της ενέργειας; Ουσιαστικά, η νεολαία παραιτείται από τον εαυτό της όταν ψάχνει τόσο εναγωνίως για εξασφάλιση των προοπτικών. Ανήκει στη φύση του ανθρώπινου κόσμου να είναι πιο τολμηροί οι αδαείς και περισσότερο φρόνιμοι οι ενήμεροι. Ωστόσο, χωρίς τους πρώτους ο κόσμος δεν θα ήταν παρά ένας απέραντος βάλτος μέσα στον οποίο όλοι θα βούλιαζαν με όση προσοχή κι αν περπάταγαν.

Ευτυχώς, η βιολογική δύναμη δεν μειώνεται με τόσο γρήγορους ρυθμούς όσο φαντάζονται μερικοί. Λέγεται ότι οι σύγχρονοι νέοι παρουσιάζουν σημάδια πρώιμης γήρανσης. Θα 'πρεπε να είμαστε πιο προσεκτικοί. Να πλησιάσουμε περισσότερο αυτά τα πλάσματα που μας φαίνονται σχεδόν αλλόκοτα, ακμαία από τη μια και άτονα από την άλλη, αυτά τα πλάσματα τα γεννημένα απ' τα σπλάχνα μας που δύσκολα τ' αναγνωρίζουμε γιατί μας κρύβονται και αποφεύγουν τις πολλές ομιλίες μαζί μας –όπως κι εμείς, άλλωστε, με τους πατεράδες μας όταν ήμασταν στην ηλικία τους. Μόνο που αυτοί σήμερα δεν μιλάνε πολύ ούτε και μεταξύ τους. Αλλά αυτό ας μη νομίσουμε ότι δείχνει ότι το αίμα έφυγε απ' τις φλέβες τους, κι ό,τι δεν τους καίνε ερωτήματα μέσα τους που ζητούν απάντηση.

Σκοπός του ανθολογίου αυτού είναι να παρουσιάσει μια σειρά από τέτοια νεανικά ερωτήματα. Στο κείμενο που επελέγησαν υπάρχουν νέοι που δοκιμάζουν τις δυνάμεις τους πάνω σε διάφορα εμπόδια. Δεν διστάζουν να δοκιμαστούν. Όχι υποχρεωτικά από μια ηρωϊκή ή και τυχοδιωκτική ακατανίκητη προδιάθεση, αλλά γιατί από ένστικτο συλλαμβάνουν ότι αυτή είναι η προϋπόθεση της δημιουργίας. Το ασχημάτιστο ακόμη εγώ τους ζητά να σχηματοποιηθεί, να γίνει *έργο*. Και για να συμβεί αυτό πρέπει να αναλωθούν δυνάμεις, να χυθεί ιδρώτας και δάκρυα, κι ακόμη να γεννηθεί στο μυαλό η απαίσια σκέψη ότι όλα είναι μάταια, και την επόμενη στιγμή ή μέρα, η σκέψη αυτή να καταδικαστεί. Όχι, θα πουν οι νεαροί δημιουργοί. Θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε, θα συνεχίσουμε γιατί δεν υπάρχει τίποτα πιο ζωτικό από το να τροποποιεί κανείς αυτό που του δόθηκε. Δημιουργία δεν είναι να έρθει οπωσδήποτε ένα επίτευγμα ολοκληρωμένο που θα στηθεί αντίκρυ μας και θα μας αντιπροσωπεύει. Μπορεί εξίσου καλά να είναι το αίσθημα ότι απλώς «γίναμε ο εαυτός μας» –όπως δεν τον ξέραμε ότι είναι ως τότε.

Βασίλης Καραποστόλης